Lietas arhīva Nr. A42-00351-24
ECLI:LV:ADRJLTN:2024:0207.A420189423.5.S

Administratīvā rajona tiesa
Liepājas tiesu nams
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Liepājā 2024.gada 7.februārī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Stella Blūma,
piedaloties pieteicējam /pers. A/ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Ieslodzījuma vietu pārvaldes – pārstāvei /pers. B/,
tiesas sēdē, izmantojot tiešsaistes videokonferenču programmu *Cisco Webex*, izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par /Ieslodzījuma vieta/ faktiskās rīcības, izvietojot pieteicēju ieslodzījuma vietas kamerā un nenodrošinot tajā cilvēktiesībām atbilstošus ieslodzījuma apstākļus, atzīšanu par prettiesisku, kā arī nemantiskā kaitējuma 1000 *euro* atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] /datums//Ieslodzījuma vieta/ saņemta pieteicēja /pers. A/ sūdzība par /Ieslodzījuma vieta/ amatpersonas rīcību /datums/, izsakot pieteicējam draudus. Vienlaikus pieteicējs lūdza atlīdzināt nemantisko kaitējumu 1000 *euro*.

/datums/Ieslodzījuma vietu pārvaldē (turpmāk – pārvalde) saņemts pieteicēja sūdzības precizējums, no kura secināms, ka pieteicēja iebildumi ir saistīti ar viņa pārvietošanu uz /Ieslodzījuma vieta/ kameru Nr./kamera A/ /datums/, kur netiek nodrošināti cilvēka cieņai atbilstoši apstākļi.

Ar pārvaldes priekšnieka p.i. /datums/lēmumu Nr./numurs/ (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) atzīta par tiesisku /Ieslodzījuma vieta/ administrācijas rīcība pieteicēja sūdzībā norādītajā apjomā un atteikts izdot administratīvo aktu par nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu.

Pārsūdzētajā lēmumā norādīts, ka apcietināto izvietošana ieslodzījuma vietā (tostarp izvietošana konkrētā kamerā) ir attiecīgās ieslodzījuma vietas administrācijas kompetencē, ievērojot minētajās tiesību normās noteiktos kritērijus. Apcietināto personu izvietošana kamerās ir balstīta uz attiecīgās ieslodzījuma vietas administrācijas pamatotu un likumīgu lēmumu. Izskatāmajā gadījumā nav konstatējams normatīvo aktu pārkāpums, līdz ar to /Ieslodzījuma vieta/ administrācijas rīcība ir atzīstama par tiesisku. Apcietinātajam ir pienākums pildīt izmeklēšanas cietuma administrācijas likumīgās prasības un izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumus. Par rupju izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumu pārkāpumiem tiek uzskatīta atteikšanās izpildīt izmeklēšanas cietuma darbinieka likumīgās prasības. Jebkurai apcietinātajai personai ir pienākums izpildīt šādu prasību pārvietošanas gadījumā uz citu kameru. Cietuma amatpersonai ir tiesības informēt ieslodzīto personu par iespējamo soda piemērošanu minēto prasību neizpildes gadījumā. Tā kā nav konstatēta /Ieslodzījuma vieta/ administrācijas prettiesiska faktiskā rīcība vai prettiesisks administratīvais akts, nav konstatējams arī pieteicējam nodarītais nemantiskais kaitējums.

[2] Pieteicējs vērsās tiesā ar pieteikumu par /Ieslodzījuma vieta/ faktiskās rīcības, izvietojot pieteicēju ieslodzījuma vietas kamerā, nenodrošinot tajā cilvēktiesībām atbilstošus ieslodzījuma apstākļus, atzīšanu par prettiesisku, kā arī nemantiskā kaitējuma 1000 *euro* atlīdzināšanu.

Pieteikumā un tā papildinājumā pieteicējs norāda, ka ar pārsūdzēto lēmumu pārvalde nav izskatījusi pieteicēja sūdzību pēc būtības, jo tajā vērtēta tikai pārvietošanas likumība, nevērtējot pieteicēja norādīto par kameras Nr./kamera A/ kritisko stāvokli. Apstākļi kamerā Nr./kamera A/ ir cilvēka cieņu aizskaroši un neatbilst normatīvo aktu prasībām. Atrodoties kamerā Nr./kamera B/, pieteicējam nebija problēmas ar naktsmieru un apetīti, varēja pilnvērtīgi izgulēties, kas kamerā Nr./kamera A/ nav iespējams. Atrašanās šādos apstākļos ietekmē pieteicēja naktsmieru un ēstgribu, kā rezultātā pieteicējs nespēj strādāt ar celto apsūdzību un nevar pilnvērtīgi sagatavoties tiesas procesiem.

[3] Paskaidrojumā tiesai pārvalde pieteikumu neatzīst.

Papildus pārsūdzētajā lēmumā norādītajam pārvalde paskaidro, ka sākotnēji pieteicējs izteica iebildumus par /Ieslodzījuma vieta/ amatpersonas /datums/veikto rīcību. Pieteicēja iesniegumā nav ne mazākās norādes uz to, ka pieteicējs vēlējās izteikt sūdzību par sadzīves apstākļiem kamerā Nr./kamera A/. Arī iesnieguma precizējumā pieteicējs nav norādījis uz tādiem apstākļiem cietuma kamerā Nr./kamera A/, kas aizskartu viņa cilvēktiesības. Pieteicējs nav vērsies ne pie /Ieslodzījuma vieta/ administrācijas, ne pārvaldē ar iesniegumiem par nepiemērotiem sadzīves apstākļiem kamerā Nr./kamera A/. Tā kā pieteicēja iesniegumi par sadzīves apstākļiem cietuma kamerā Nr./kamera A/ netika saņemti, pārvaldei nebija pamata vērtēt šo jautājumu un tas arī netika vērtēts.

Saistībā ar pieteicēja uzturēšanos kamerā Nr./kamera A/ un apstākļiem tajā pārvalde norāda, ka pieteicējam bija nodrošināta dzīvojamā platība, kas ir lielāka par likumā paredzēto minimālo platību, sanitārā mezgla norobežojums ir pietiekams un atbilstošs. Atrodoties kamerā Nr./kamera A/, pieteicējam tika nodrošināts pietiekams apgaismojums, ventilācija un gaisa cirkulācija, kā arī pieteicējam bija iespēja pašam regulēt kameras mikroklimatu atbilstoši viņa vajadzībām (gaisa mitrumu un temperatūru, dabiskās ventilācijas/vēdināšanas režīmu, biežumu un intensitāti u.tml.). Ekspluatācijas laikā kameras aprīkojumam rodas lietošanas pazīmes, bet tā kopējais stāvoklis ir apmierinošs un derīgs lietošanai. Kameras un sanitārā mezgla uzkopšanu veic paši ieslodzītie. /Ieslodzījuma vieta/ administrācija nodrošināja kameras Nr./kamera A/ uzkopšanas un dezinfekcijas veikšanai nepieciešamo inventāru un līdzekļus, kā arī pieteicējam bija iespēja saņemt papildu tīrīšanas līdzekļus. Pieteicējs šo iespēju nav izmantojis.

Izvērtējot kameras atbilstību normatīvo aktu prasībām, nav pamata uzskatīt, ka pieteicēja tiesības būtu pārkāptas un netiktu nodrošināti atbilstoši apstākļi. Pārvalde nenoliedz, ka apstākļi ieslodzījuma vietās nav ideāli, un katrā atsevišķā kamerā tie var atšķirties, tomēr attiecībā uz apstākļiem /Ieslodzījuma vieta/ kamerā Nr./kamera A/, nav konstatētas neatbilstības normatīvo aktu prasībām, kā arī nav konstatējams, ka, atrodoties kamerā Nr./kamera A/, pieteicējs būtu pakļauts tādas intensitātes grūtībām un ciešanu līmenim, kas pārsniedz ieslodzījumam raksturīgo neizbēgamo ciešanu

līmeni. Līdz ar to pieteicēja izteiktie argumenti ir uzskatāmi par pieteicēja subjektīvo viedokli un ir pilnībā noraidāmi. Pieteicējs netika pazemots vai pakļauts spīdzināšanai.

[4] 2023.gada 25.augustā tiesā saņemts pieteikuma papildinājums, kurā norādīts, ka kamerā Nr./kamera A/ veikti remontdarbi, līdz ar to ir apšaubāmi pārvaldes paskaidrojumam pievienotie fotoattēli, jo nav zināms, vai tie uzņemti pirms vai pēc remonta.

[5] Tiesas sēdē pieteicējs pieteikumu uzturēja.
Iestādes pārstāve pieteikumu neatzina.

Motīvu daļa

[6] Lietā ir strīds par to, vai /Ieslodzījuma vieta/ administrācijas rīcība, /datums/pārvietojot pieteicēju no kameras Nr./kamera B/ uz kameru Nr./kamera A/, ir atzīstama par tiesisku.

[7] Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 11.panta sestā daļa noteic, ka apcietinātos, kuri pirms apcietinājuma nav izcietuši sodu brīvības atņemšanas vietās, izvieto atsevišķi no pārējiem apcietinātajiem. Apcietinātos ievieto kamerās, ievērojot iekšējo drošību, kā arī (pēc iespējas) personiskās īpašības un psiholoģisko saderību.
Atbilstoši Ministru kabineta 2007.gada 27.novembrī noteikumu Nr.800 „Izmeklēšanas cietuma iekšējās kārtības noteikumi" 22.punktā noteiktajam apcietinātos izvieto kamerās un pārvieto no vienas kameras uz otru, ievērojot iekšējās drošības noteikumus, izdarīto noziedzīgo nodarījumu, personiskās īpašības un psiholoģisko saderību.
No minētā izriet, ka apcietināto personu izvietošana kamerās ir balstīta uz attiecīgās ieslodzījuma vietas administrācijas lēmumu, ņemot vērā iepriekš citētajās tiesību normās norādītos kritērijus.
Saskaņā ar Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 11.panta septīto daļu izmeklēšanas cietuma priekšnieka lēmums par apcietinātā izvietošanu izmeklēšanas cietumā nav apstrīdams un pārsūdzams. Tādējādi lēmums par apcietinātā izvietošanu izmeklēšanas cietumā ir iekšējs lēmums un nav pārbaudāms administratīvā procesa kārtībā.
Līdz ar to nav piešķirama nozīme pieteicēja iebildumiem par pārvietošanas uz citu kameru nepieciešamību, jo tas ir ieslodzījuma vietas administrācijas kompetencē esošs jautājums.

[8] Pieteicējs uzskata par prettiesisku cietuma amatpersonas rīcību, neņemot vērā pieteicēja nevēlēšanos tikt pārvietotam uz kameru Nr./kamera A/ un informējot par ievietošanu soda izolatorā atteikšanās gadījumā, ko pieteicējs uzskata par draudiem.
Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 14.pantā ir noteikti apcietinātā pienākumi, tostarp, pildīt izmeklēšanas cietuma administrācijas likumīgās prasības un izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumus (3.punkts).
Savukārt minētā likuma 30.panta pirmajā daļā ir uzskaitīti sodi, kādus var piemērot apcietinātajam par izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumu pārkāpšanu, tostarp, apcietinātā ievietošana soda izolatorā uz laiku līdz 14 diennaktīm (6.punkts).
Tādējādi apcietinātajam ir pienākums pildīt izmeklēšanas cietuma administrācijas likumīgās prasības un izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumus.
Prasība apcietinātajam pārvietoties uz citu kameru ir cietuma administrācijas likumīga prasība. Apcietinātajam ir pienākums pakļauties šādai prasībai, savukārt nepakļaušanās pārvietoties uz citu kameru ir uzskatāma par cietuma amatpersonas likumīgo prasību nepildīšanu, par ko attiecīgi cietuma priekšnieks var piemērot Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 30.panta pirmajā daļā minētos sodus.
Cietuma amatpersonas informēšana par iespējamām sekām cietuma administrācijas likumīgo prasību neizpildes gadījumā nav uzskatāma par prettiesisku rīcību, kā to uzskata pieteicējs. Līdz ar to minētie pieteicēja iebildumi nav pamatoti.

[9] Iesnieguma precizējumā pieteicējs norāda uz kameras Nr./kamera A/ antisanitāro stāvokli un saistībā ar to arī uz naktsmiera un apetītes problēmām. Tātad pieteicējs sūdzas par neatbilstošiem apstākļiem šajā kamerā.
[9.1] Latvijas Republikas Satversmes 95.pants citstarp noteic, ka valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu un ka spīdzināšana, citāda cietsirdīga vai cieņu pazemojoša izturēšanās pret cilvēku ir aizliegta.
Spīdzināšanas, cietsirdīgas un cieņu pazemojošas attieksmes aizliegums ietverts arī Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (turpmāk – konvencija) 3.pantā.
Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 7.pants noteic, ka nevienu nedrīkst pakļaut spīdzināšanai vai nežēlīgi, necilvēcīgi vai pazemojoši apieties ar viņu vai sodīt. Savukārt šā pakta 10.pants noteic, ka visām personām, kurām atņemta brīvība, ir tiesības uz humānu apiešanos un cilvēka personībai piemītošās pašcieņas respektēšanu. Tas nozīmē, ka pret personām, kurām ir ierobežota brīvība, nedrīkst izturēties pretēji pakta 7.panta noteikumiem, kā arī personas nedrīkst tikt pakļautas citām grūtībām vai ierobežojumiem, kā tikai tām, kas izriet no brīvības atņemšanas apstākļiem.
Administratīvā procesa likuma izpratnē svarīgi ir konstatēt cilvēktiesību ierobežojuma būtiskumu attiecībā pret konkrētu personu, proti, jāņem vērā personas statuss, apstākļi, kādos konkrētā persona atrodas, un citi faktori, kas katrā konkrētā gadījumā var būt svarīgi, lemjot jautājumu, vai lēmums vai rīcība būtiski skar konkrētās personas cilvēktiesības.
[9.2] Pieteicējs /Ieslodzījuma vieta/ kamerā Nr./kamera A/ uzturējās no /datums/līdz /datums/. Laikā, kamēr šajā kamerā uzturējās pieteicējs, periodiski tajā tika ievietots vēl viens ieslodzītais.
/Ieslodzījuma vieta/ administrācija saistībā ar apstākļiem kamerā Nr./kamera A/ sniegusi šādu informāciju: 1) kameras platība ir 15,8 m^2; 2) sanitārā mezgla platība ir 1,65 m^2, kas norobežots ar skārda sienu 2,03 m augstumā un ieeja nosegta ar auduma aizkaru; ventilācija sanitārajā mezglā – dabiskā; 3) kameras un sanitārā mezgla uzkopšanu veic paši ieslodzītie; mazgāšanas līdzekļus un personīgās higiēnas līdzekļus saskaņā ar noteikto mēneša normu izsniedz līdz katra kalendārā mēneša 5.datumam. Ieslodzītajām personām ir iespēja vērsties ar lūgumu izsniegt papildu tīrīšanas līdzekļus; pieteicēja iesniegumi ar lūgumu izsniegt kameras papildus uzkopšanas līdzekļus nav saņemti; 4) kameras loga platums 1,1 m, augstums 1,6 m, atveramsno kameras puses. Koka logs ar dubultām vērtnēm gaismas caurlaidīgs, kā arī, atverot logu, ir iespējama dabiskā ventilācija. Logam no ārpuses priekšā ir restes, kas netraucē gaisa un gaismas caurlaidībai. Mākslīgo apgaismojumu kamerā nodrošina 2 LED gaismas ķermeņi ar divām 18 W spuldzēm katrā, ar kopējo jaudu 72 W un kopējo spilgtumu 7400 lm. Nakts apgaismojums nodrošināts ar LED spuldzi – jauda 9 W. Mākslīgā ventilācija atrodas gaitenī ar pieplūdes izeju pret kameras sienā iebūvētu ventilācijas ievadu (ventilācijas ievada izmēri 20x30 cm), un tā tiek darbināta saskaņā ar

ieslēgšanas/izslēgšanas grafiku. Pieteicēja uzturēšanās laikā kamerā nav fiksēti ventilācijas bojājumi; 5) kamerā atrodas 1 galds, 3 nakts skapīši, 2 soli, 2 plaukti un 1 plaukts sanitārajā mezglā personīgajiem higiēnas piederumiem (*lietas 50.-51.lapa*).

Lietā ir iesniegtas strīdus kameras fotogrāfijas (*lietas 56.-63.lapa*).

[9.3] Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 19.panta piektā daļa noteic, ka kamerās, kurās uzturas apcietinātie, nodrošina dabisko apgaismojumu, bet diennakts tumšajā laikā – mākslīgo apgaismojumu, kā arī gaisa temperatūru, kas nav zemāka par +18° C, un ventilāciju. Kameras aprīko ar galdu, taburetēm (soliem) un gultām, kā arī iekārto vietas apcietināto personisko mantu glabāšanai un sanitāro mezglu, kas ir norobežots no pārējās telpas. Dzīvojamās platības norma vienam apcietinātajam nevar būt mazāka par četriem kvadrātmetriem.

Izvērtējot lietā esošo informāciju par apstākļiem kamerā Nr./kamera A/ un lietā esošās fotogrāfijas, tiesa secina, ka pieteicējam tika nodrošināta pietiekama dzīvojamā platība, sanitārais mezgls ir norobežots, kamerā ir nodrošināts pietiekams apgaismojums, ventilācija un gaisa cirkulācija. Līdz ar to tiesas vērtējumā nav konstatējams pieteicēja norādītais, ka šādos apstākļos viņš nespēj sagatavoties tiesas procesiem.

Tiesas sēdē pieteicējs norādīja, ka kameras Nr./kamera A/ sanitārā mezgla sienas ir vecas, ar sliktu smaku, kamera ir netīra, pieejot pie loga smērējas drēbes, kas kopumā nerada vēlmi ēst un traucē miegu.

No lietā esošajām fotogrāfijām redzams, ka strīdus kamerā remontdarbi nav veikti, pie palodzes ir daļēji nodrupis apmetums, vietām arī uz sienas. No lietas materiāliem nav gūstams apstiprinājums pieteicēja norādītajam par sanitārā mezgla norobežojuma stāvokli, bet vērā ir ņemams, ka kamera ir vēdināma un pieteicējs strīdus kamerā uzturējās nepilnus divus mēnešus.

No lietā esošajiem sarakstiem par sadzīves ķīmijas izsniegšanu ieslodzītajiem kameru uzkopšanai kamerā Nr./kamera A/ maijā izsniegts 1 litrs WC želejas un 4 hlora tabletes, jūnijā – 1 litrs WC želejas, 1 litrs grīdas mazgāšanas līdzeklis un 4 hlora tabletes, jūlijā – 1 litrs WC želejas un 4 hlora tabletes (*lietas 52.-54.lapa*). Līdz ar to pieteicēja rīcībā bija līdzekļi kameras uzkopšanai, izsniegt papildu līdzekļus pieteicējs nav lūdzis.

Attiecībā uz pieteicēja norādīto, ka atrašanās šādos apstākļos ietekmē viņa naktsmieru, tiesas sēdē noskaidrots, ka sūdzības par bezmiegu pieteicējam bija arī kamerā Nr./kamera B/ (*tiesas sēdes audioieraksts 00:19:11 – 00:19:24*). Līdz ar to kritiski vērtējams pieteicēja norādītais, ka miega problēmas ir radījuši tieši sadzīves apstākļi strīdus kamerā. Tiesa nekonstatē tādus neapmierinošus uzturēšanās apstākļus, kuru kopumu būtu pamats atzīt konvencijas 3.panta pārkāpumu.

Ņemot vērā lietā konstatēto, tiesa nekonstatē /Ieslodzījuma vieta/ rīcības prettiesiskumu saistībā ar pieteicēja iebildumiem par uzturēšanas apstākļiem strīdus kamerā.

[10] Satversmes 92.pants noteic, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Administratīvā procesa likuma 92.pants noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par nemantisko kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Tā kā lietā nav konstatējams /Ieslodzījuma vieta/ administrācijas rīcības prettiesiskums, tiesa atzīst, ka nepastāv pamats pieteicēja prasītā nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251., 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par /Ieslodzījuma vieta/ faktiskās rīcības, izvietojot pieteicēju ieslodzījuma vietas kamerā un nenodrošinot tajā cilvēktiesībām atbilstošus ieslodzījuma apstākļus, atzīšanu par prettiesisku, kā arī nemantiskā kaitējuma 1000 *euro* atlīdzināšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Administratīvajai apgabaltiesai viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā.

Tiesnese S.Blūma